

ՆՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 150 ռուբ.
Վերաճեալ ,, 80 ,,
Մեկ ծանուցումը տողին 5 հարբուշ է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն
եւ 15ին կը սկսին:

Դուք երբայիք լրացնելու համար
ծախքը առնալով վրայ է:
Լրացրա՞յս վերաբերեալ ծանուց կամ որ
եւ իցէ գրութիւն խմբագրին պիտի
ուղարկուի. եւ ասոնց համար ծախ-
քը խրախուսի վրայ է:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 10 ՓԵՏՐՈՒՄ ՊՕՐՄԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

Մարտի 4/16 փետր.
Յարենը միշտ թուէ է, հետ դժեւէ կը
հասնի եւ իջնալու միտում կայ. — Խոզակներ
բուն գինը աւելի հաստատ է. Մողրիանուպո-
լիս 20. — Մետաքսը նոյն կազմութեան մէջ է.
— Սուսամ 62. — 21/74.
Փոխանակութիւն 21, 97/1. — Պոնտո 71.

1 խմբա, 5/17. փետր.
Օսմանեան ֆոնտոնները տկար են նոր փո-
խանութեան դրոշմներ պարտեւուն պատճա-
ռաւ: Օսմանեան փոխանութիւն, հինը 84/1.
նորը 75. — Քոնստանտին 95. — Մարտի 25,
42/1.

Քաղաքականութիւնը խաղաղական է:
Արմաթի թուէ. — Մետաքս 20. — Խաւ-
ւերի եւ շաքարին գինները հաստատուն:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մարտի 10 թուէ արմար լատ. փետր.
6 ին բացուեցաւ:

Թագուհին չկրնար լաւ անձամբ խոր-
հրդարանը բանալ, իր կողմէն պաշտօնա-
տարներ խրկեց որոնք հետեւեալ ատենա-
բանութիւնը կարգադրին.

«Ա. Թագուհին մեզի հրաման տը-
ւաւ հաւատարմ ձեռքի ինք համոզուած է
որ ի սրտէ հաղորդ կըլլայ իւր գրգայած
ահապարհ ցաւոյը՝ որոց պատճառն է այն
տարածում եւ անարարանելի դառն կո-
րուստը որ ըրաւ մահուամբ իւր ամենա-
սիրելի ամուսնոյն՝ որ իւր միջնորդութե-
ան էր եւ իւր նեղակը:

«Այսպէս իր այն բարոյական ստատիկ
ցաւոյ մէջ՝ որոց պատճառն է այն ահա-
զին հարուածը որով զարկաւ զինքը ատո-
ւածային Վախախտութիւնը, մեծա-
պէս կը միջնորդի իւր ամեն կարգի հը-
պատակներուն իւր ցաւոյ համար ունե-
ցած համակրութեան շեղումովն հաւատ-
արկն ընդունելով, եւ տեսնելով թէ որ
չափ ամենքն ալ կը մեծարեն իւր սիրելի
ամուսնոյն անուանական բարքը, որոյ կորուս-
տը՝ ազգին եւ թագուհւոյն համար ան-
գութ կորուստ՝ ամեն մարդ առ հասա-
լակ կ'զգայ եւ կ'ողբայ:

«Ա. Թագուհին մեզի հրաման կու-
տայ հաւատարմ ձեռքի թէ վստահութեամբ
հրաւեր կը կարգայ ձեր օգնութեանը եւ
ձեր խորհուրդներուն:

«Լեւոնայի տերութեանց հետ Ա.
Թագուհւոյն յարաբերութիւնները միշտ
բարեկամական եւ գոհացուցիչ են. եւ
վստահ է որ ամենեւին պատճառ մը չկայ
փանայութեան թէ Լեւոնայի խաղաղութիւ-
նը տակն ու վրայ կըլլայ:

«Մեծ կարեւորութիւն ունեցող խն-
դիր մը որուն հետեւանքը կրնար խիստ ծանր
ըլլալ՝ ծագեցաւ թագուհւոյն եւ Վանքի
կայի կառավարութեան մէջ՝ որովհետեւ
Սիւրբեալ Վահանգեան պատերազմական
մեկ նաւուն հրամանատարը անգլիական
շոգենաւի մը մէջէ չորս ձանադարհորդ-
բանած եւ գերի տարած էր:

«Բայց խնդիրը գոհացուցիչ կերպով
մը կարգի մտաւ՝ Մարտի 10 թուէ:

պաշտպանութեանը տակ եղող ձանադար-
հորդներուն ետ տրուելով: Միացեալ Վա-
հանգեան կառավարութիւնն ալ հրապարա-
կաւ մեղադրեց իւր նուազեալին ըրած
բանութիւնը:

«Սեւորի թագուհւոյն եւ Միացեալ
Վահանգեան նախադասին մէջ եղած մը-
տերական յարաբերութիւններն անվար-
անցնին: Թագուհին այս առթիւ հիւսի-
սային Վանքի կառավարութեան հը-
պատակներուն հայրենասիրութիւնը եւ
ազատամտութիւնը մեծապէս կը մեծարէ:

«Մեծարեալ մէջ կառավարութեան
եւ այլ եւ այլ անձանց հոն բնակող օտարա-
կանացի գեմ ըրած բանութիւնները՝ այն-
գիսի բանութիւններ որոց համար չենք
չենք կրնար հատուցում մը ընդունիլ ըս-
տիպելին Ա. Թագուհին որ զարգացող
կայսեր եւ Սպանիոյ թագուհւոյն հետ
միաբանի մինչեւ հիմա չարուած հատու-
ցումը ձեռք բերելու համար:

«Եւս գաշնադրութիւնը եւ այս գոր-
ծին վերաբերեալ թուղթերը ձեռքի պիտի
յուշեցնենք:

«Զինաց թագաւորին հետ թագու-
հւոյն յարաբերութիւնները բարեկամա-
բան, եւ թիւնն ենք զաշնադրութեան
պայմանները Զինաց կառավարութիւնը
մեծաւ ճշգրտութեամբ կատարելով, Ա.
Թագուհին մտածեց որ կրնայ իւր գործե-
րը քաշել Քանթոնի քաղաքին, եւ Զի-
նաց ծովափուն մէջ իւր ծովամարտիկ նա-
ւուց թիւր նուազեցնեն:

«Թագուհին վախաբերով որ միշտ
իւր ազգեցութիւնը խաղաղութեան հաս-
տատութեանը համար պարծաճէ, Մա-
րտի սուլթանին հետ դաշնադրութիւն
մը ըրաւ: Եւս գաշնադրութեան շնորհիւ
Սուլթանը կրցաւ Ապանիոյ հետ ըրած
դաշնադրութեան յառաջ եկող քանի մը
յանձնարարութեանց կատարմանը համար
հարկաւոր եղող գումարը գանել, եւ նո-
րէն Սպանիոյ կառավարութեան հետ
թշնամական գործողութեանց սկսելուն
արդիւք ըլլաւ:

«Եւս գաշնադրութիւնը եւ անոր վե-
րաբերեալ թուղթերը ձեռքի պիտի ցու-
ցնենք:

«Ա. Թագուհին կրցաւ որ արուեստից
քանի մը ծիւղերուն մէջ նեղութիւն եւ
չքաւորութիւն կայ, բայց կը յուսայ որ
երկրին ընդհանուր վիճակը աղէկ եւ գո-
հացուցիչ է:

«Ա. Թագուհին ազգին ընդհանուր
չահերը ձեր խնամքը կը յանձնէ, եւ ե-
ւսանդեամբ կողմէ որպէս զի Մետաքս
ամենասիրողին օրհնութիւնը ձեր խոր-
հուրդներն ուղղէ եւ զանոնք իւր ժողո-
վոյն բարօրութեանը եւ երջանկու-
թեանը օգտակար ընէ:

«Վարդեայ լրագրիւններէն ոմանք խիստ
սարսափ կը գտնեն վերոյդրեալ ատենա-
բանութիւնը: Վախադրեալ երկրին
բարօրութիւնը գոհացուցիչ վիճակի մէջ
ցուցնող ապահովութեան խօսքերը բը-
տանական կեղծ անդորրամտութեան նկա-
րագիր մը կը համարին երբոր Խաւստա-
ստիպութիւն կը տառապի, եւ բանալիներէն
գործարարներուն դատարկութեան ալ բը-
րաւ որ ազգայն ժողովուրդ յետին թշուա-
ռութեան մէջ կը տուայտին:

«Մեծերն ու հզօրները՝ կրտս Ե-
րմինէն Վախճան լրագրիւր, առատ եւ
բարեկեցիկ կենաց ամեն վայելքներուն
մէջ լողալով, կը հարձեն թէ իրենց պար-
զեական կառուածին մէջ ամեն բան լաւ
եւ՝ յաջող վիճակի մէջ է: Մեծի ժողո-
վոյն մը յուսահատադարձները մին-
չեւ անոնց ակամքը չեն համար. կամ տկա-
րացեալ, մեղմացեալ եւ չափաւորեալ կամ
պարտաւորեալ կը համարեն: Միջերկրաւոր լը-
տեր, ժողովուրդը պիտի մոռնայ՝ այդ անձ-
նատը գոհունակութեան յայտարարու-
թիւնը որ ձեր վշտացեալ եւ սգաւոր թա-
գուհւոյն բերանը կը դնէք:

Վարդեայ կառավարութեան կողմէն
վերջին անգամ Հռոմի Պապին ուղարկած
հաշտարար յորդորանքներուն գեմ Վիճո-
նէլի Վարդեայ պատասխան տուելը էր
թէ Ս. Վիճոյ Ա. երթոր Լամանուէլ
թագաւորին եւ անոր կառավարութեանը
հետ աւրուած է, բայց Խաւսից հետ մը
բով է: Խաւսից քաղաքներն այս յայտա-
րարութեան հակառակը ապացուցանելու
համար հրապարակեց յոյսեր ըրին Վիճո-
յէ Ա. երթոր Լամանուէլ. կեցցէ Հռոմ
մայրաքաղաքն Խաւսից. կեցցէ Պապ ոչ
թագաւոր ոչ գոյելով:

Վարդեայի տուած վերոյիշեալ պա-
տասխանը Վարդեայ մէջ ալ մեծ դժգո-
հութիւն պատճառեց. որովհետեւ ամեն
մարդ գիտէ որ Պապին բունած ընթացքը
չէ թէ Ա. երթոր Լամանուէլ թագաւո-
րին քաղաքականութեանը գեմ է, այլ Խ-
աւսից ընդհանուր ժողովութեան ամենա-
սիրելի քաղաքները հակառակ է. ուստի
Վանքեցի կարգիւնները ըրած վերոյիշեալ
յայտարարութիւնը գաղղիացեալ ազգին
պատուոյ դաշնանցին ալ թշնամանք մը կը
համարեն:

Վարդեայ Պօրտոյ քաղաքին մէջ հը-
րատարակած ժիւրնալ անուն լրագրին
մէջ Ս. Օքթավ ժիւր գաղղիացին գե-
րութեան վրայ քանի մը յօդուածներ հը-
րատարակած է: Ա. երթոր Հիւկոյ գաղ-
ղիացի մեծանուն բանաստեղծն՝ այն յօդ-
ուածները կարգաւոր՝ հետեւեալ նամակը
գրեւ է հեղինակին:

«Շնորհակալ եմ, Պարոն, որ գե-
րութեան վրայ գրուած ձեր պատուական
յօդուածներն ինծի յօդարկեքէք՝ որ կար-
գամ: Վերութիւնը պարզ երկրպիսի խոն-
դիրներուն մէջ ամենեւնի մեծն է. աշխարհիս
կենսանցող կրկայ այս ժանտատեսիլ գիշե-
րին մէջ. հասարակագիտութիւն մը անոր
մէջ անդնդապարկ կը կորնչի. պէտք է որ
յուսալուրդութեան ամեն գործութիւնը
գեւալ ի այն կողմը դառնայ:

«Հոն է ամօթը, հոն է մեղքը, հոն
է խաւարը՝ Մարդմարդոյն ստացուածքն
ըլլալ, ու ասի ամենեւնի մեծ թշնամանքն է որ
կրկայ Մետաքս մարդկային ազգին մի-
մայն տիրոջ. երկրիս վրայ միակ մեկ գե-
րի մը բաւական է ամենայն մարդկանց ա-
զատութիւն տնայատուելու. ասոր հա-
մար գերութեան ջնջուիլը պայտուսն օրս
բանախոհաց գերադպիսի նպատակն է:

«Եղէկ ըրիք, Պարոն, որ Հայնդ
բարձրացուցիք. արեւուարար սուր՝ կը քա-

չես այս նուիրական դատին համար, պէր-
ձախօս ու արխարար ես. քեզի պէս պատե-
րազմիներով իրաւունքը կը յաղթանա-
կէ. շնորհակալ եմ եւ ուրախակից կըլ-
լամ քեզի:

«Վեւ. քիչ մըն ալ ջանանք. օրը կը
մօտենայ. Վերութիւնը վերջ մըն է Ե-
մերկայի գեո. ահապա հասարակագիտու-
թեան երեսին վրայ. ընդունայն անդ կը
կուռի. մեղք իրեն չաղելովն ալ պիտի
աղաւանդ զինքը իւր վերջին եւ պիտի ը-
ժըլներ զինքը:

«Ձեռքդ կը սեղմեմ, Պարոն: »
Վ. Երթոր Հիւկոյ:

Յուլիանոսին այս շարքու ձախորդ
լուրերն եկան:

Վարդեայ մէջ գունդ մը զօրք ուղք ել-
լելով՝ քաղաքին զննադական եւ քա-
ղաքական հրամանատարները բոնի բեր-
դին մէջ գոցեր են. եւ բանտերուն գուռ-
ները բանալով՝ բոլոր քաղաքական բան-
տարկեալները թող տուել են: Մարտի
ձիւնը զօրաց գունդն ալ այս շարքուն
խնամալու պէս Վարդեայ զինքն է. ապրս-
տամբներուն հետ միանալով:

Վերջին մէջ բաղմանիւ ձերբակալու-
թիւններ եղել են. Խորհրդարանը ստա-
քայ կարգի ժողով ընելով, պատերազմի
պաշտօնեայն ինացուցրէ թէ մեծ դուռ
թիւն կը զգուռի Վարդեայ վրայ, եւ վստա-
հացուցրէ որ շարքուն շուտով կրնայ զըս-
տուիլ Խորհրդարանը համաձայնութեամբ
յայտարարութիւն ըրել թէ Վ. ստահ-
է որ բանակը իր պարտականութեան հա-
ւատարմ կը մնայ եւ արքունական Վա-
հու եւ հայրենաց պաշտպանութեանը
համար իր արեւը կը թափէ:

Վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ
Օքթավ թագաւորն Վարդեայ զինուած զօր-
քերուն ընդհանուր հրամանատարութիւ-
նը գերմանացի Հաւն գորապետն յանձ-
ներ է, եւ Վերջին մէջ ու շրջակայները
գանուած զօրքերուն մեծ մասը թիւղանօթ-
ներով Վարդեայ զինուոր են ապստամ-
բութիւնը զապրու:

Վանապետ Հաւն Ռեդրօ գորապե-
տը եւ թագաւորն բանակի օգնական Քո-
լոթթթթթի գորապետը ապստամբներուն
վրայ զայցր են:

Թագաւորն ապստամբութիւնը զըս-
տուիլ գաղղի զօրաց հրամանատարու-
թիւնն իր վրայ առնել ու անձամբ ապրս-
տամբներուն վրայ քաշել ուղղել է, բայց
օտար տերութեանց գեո. անհաւանքը չեն թո-
ղուցր:

Յուլիանոսին միւս գաւառներն ու
քաղաքները գոհութեան լու համակրու-
թեան յայտարարութիւններ կուղղեն, կա-
ռավարութեան, եւ ապստամբութիւնը
զսպելու համար իրենց կործակողութիւնը
կառաջարկեն եղբ. Թէ որ այս վերջին
լուրն ստացրէ են, ապստամբութիւնը
մեծ ուժ չունի երկրին մէջ, հետեւադար
շուտով կրնայ զսպուել:

Վարդեային առժամանակեայ կա-
ռավարութիւն մը հաստատել են Վա-
րդեայ մէջ եւ քաղաքը կատարեալ անդոր-
րութեան մէջ է եղել:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ելեմիայի պաշտօնատունը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ Միտիլինէ, Զոքոս և Կիլոս կողմնակիցներն և Մարմարիցա նահանգին այժմ և ոչխարի տուրքերն ածուրդի պիտի դրուին ամեն շաբթու, երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը:

Գաւառները զբոլած թղթադրամներուն փոխարէն մինչև այս շաբթու մայրաքաղաք հասած մետաղեայ դրամոց գումարն է 742 հազար 56 լիրա և 57 դուրուշ:

Այսերական հրամանաւ՝ Արեւիկայի շրջանակի (Արեւիկայի) քաղաքապետական խորհրդին նախագահ Սալիէ Էֆենտին ուստիականութեան դրան պատժական ատենին նախագահ անունեցաւ փոխանակ Քէլալ պէյին՝ որ ուստիականութեան պաշտօնէի խորհրդական անունեցաւ է:

Արքունի բժշկական դպրոցին վերանորոգ խաւարը Էֆենտին վեցերորդ շրջանակի քաղաքապետութեան ատենին նախագահ անունեցաւ:

Գանձուց պաշտօնատան համարակալութեան խորհրդին նախկին անդամ Կալիֆ պէյը գանձուց պաշտօնէի խորհրդական օրնական (մուսուլման) անունաւ նեցաւ:

Դարձեալ կայսերական հրամանաւ՝ Արեւիկայի Էֆենտին վերադարձութեան բարձրագոյն ատենին անդամ անունեցաւ: Մարտտան համարակալ Իթհէմ Էֆենտին մարտտան անօրէն (Արեւիկայի) անունեցաւ: Կոնստանտինոպոլի համարակալ Իպրահիմ Էֆենտին նախագահ և Ֆրանքո Էֆենտին, Ալի պէյը, Քէմալ Էֆենտին և Մ. Իստուարտ անդամ անունանցան նոյն խորհուրդին:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մայիս քաղաքի գանձաւան թաղերէն

ԲՆԵԼՈՒՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՏԱՆ ԱՅԻՅ

Բանի որ Միտիլին ու Տանթէ բանաստեղծները գծողաց ու անոր մէջ գիշերադէմ՝ բնակիչներուն վրայ իրենց յաւերժապաշտակ նկարագրութիւններով դարուս երկրաբաններուն հետաքրքրութիւնը արթնցուցին եւ անոնց ուշադրութիւնը երկրի անդնդաբնակ ժողովրդեան վրայ դարձուցին, շատ մը լուսաւոր և սովորեալ արժանի գիտողութիւններ երեւան ելան սասանայից վրայ: Մեր ալ մեր արդոյ ընթերցողներն արդի գիտութեանց ամեն ձեւերուն յառաջադիմութեանցը ծանօթութիւնէն չզրկելու համար, այս անգամ ուղեցնենք ձեր անհրաժեշտ խորագրով սատանայներուն վրայ ժողովուած հեռեւեալ քանի մը նկարագիր: Ներս հրատարակել, յուսալով որ հասարակօրէն կարծուածին չափ անօգուտ եւ աննուանող անխմատ չեն ըլլար:

Ա.

ԱՂԲԱՏ ՍԱՏԱՆԱՅ

Աղբատ սատանան գիւաց մէջ այն կարգէն է, որ որ մեր մէջ հասարակ աւուրչէք առնող մը կը գտնուի: Ըսկայ սատանաներուն ամենին թշուառն է. բոլոր հարկերն ու ապրանքներն ալ կը քաշէ: Եւ ուսուցիչ իւր կ'աւանդէր մարդուն ու զանոնք տաքցնողը այս խեղճն է:

Դժբերին հօրը վաւերու համար

բաղմամբիւ անձինք առժամանակեայ նոր ընկերութիւն մը կը կազմեն «Պաշտօնական Բնիկ Եւ թիւն» անունով:

Այս ընկերութեան նպատակը պիտի ըլլայ Ս. Փրիկի հիւանդանոցին խնամարկութեան և ազգային կարուածոց ու եկամտից մատակարարութեանը համար անհրաժեշտները կազմուած Օգնական ընկերութեան վրայ հանդիման ընել, և նոյն ընկերութեան նպատակին և գործերուն վրայ տարածուած կասկածներուն դէմ հասարակութեան սիրտը ապահովելով: Ս. Փրիկի հիւանդանոցին համար պէտք եղած զբաղման նպատակն կ'անուանուի, պէս հաւաքումը դիւրացնել:

Հաւաքումը այս նոր ընկերութեան յայտարարութիւնը:

ԱՌԺԱՄԱՆԱԿԵԱՅ

ՊԱՆԱՊԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մինչև ազգային օրինաւոր վարչութիւն մը կազմուիլ Ս. Փրիկի հիւանդանոցին խնամարկութեան և անոր կարուածոց և եկամտից մատակարարութեան հոգը վրան առնող «Ընթանակալ Օգնական ընկերութիւն» մը կազմուած է. բայց ազգիս հասարակութեան մէջ յիշեալ ընկերութեան վրայ այլ ընդ այլոց զգոյցներ ելած և անվստահութեան կարծիքներ տարածուած ըլլալով, թէ՛ յիշեալ ընկերութեան գործառնութեանցը վրայ հակելու և թէ՛ հասարակութիւնը անոր վրայ վստահացը ներքեւ նպատակաւ կը կազմուի ԱՌԺԱՄԱՆԱԿԵԱՅ ՊԱՆԱՊԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ:

Այս ընկերութեան վերաբերեալ թիւնը քառուսն և հինգ անդամներն կը բաղկանայ, ինք թաղերու կողմէ հինգական հօգի ընտրուած: Այս թաղերն են՝ Իւսկիւտար, Օրթաքիւղ, Ալեքիթաշ, Ալեյոզը, Խապիւղ, Պալատ, Գուսմաբու, Եհնիքաշու և Սաւաթիլ իրենց բոլոր շրջաններով: Այս գիւղերը թաղերէն դուրս ուրիշ թաղերէն ընկեր գրուելու ուղով ասոնցմէ մէկուն վրայ գրուելու է:

Այս որ ըստ պահանջման հարկին միւսակ մէկ անգամու համար զոնէ քսան դուրուշ տալու յանձնառու կըլլայ, ընկերութեան անդամ կ'ըլլայ, և եթէ խորհուրդ ալ տայ՝ սիրով և շնորհակալ:

Ընթանակալ կընդունուի. վստահ ընդհանուրի վերաբերեալ որ և է գործ առնաց ընդհանուրի խորհրդոյն կատարեալ չի կրնար ըլլալ:

Այս կողմէն ինք թաղերուն կողմէն ուղուած Տեսուչ անդամները մինչև որ ընտրուին, յանձնառուով մը հաստատուած է: Եւ անունութեւ հոգիէ՝ ամեն թաղէ երկերիւ հոգի՝ որոնք ընկերութեան կանոնաւոր կ'ըլլալով կազմութեանը պիտի աշխատին և պէտք եղած հոգածութիւն ներս ընեն:

Հաւաքումի Օրթաքիւղի վերձանութեան թանկարարուն բացուած օրը Մեծայարդ Եւսուլֆեան Տիգրան ազգային խօսած խմատակց ատենարանութիւնը որ ներկայ թուով հրատարակել խոստացիր էինք:

Պարոններ.

«Այս տուր, Տէր, լոյս, աւելի եւս լոյս» կ'էմ իշի հանձնարը իւր ոգեւորուած կէտին անգամ լոյս կը սօռար եւ անոր վերջին խօսքը բնութեան ընդհանուր ծայնէ, ըստ Միշիլի, որ երկրէ յերկիր կարտաշնէ: Չեմ կրնար ծածկել ուրեմն իմ զգացած ուրախութիւնս երբ գիւղիս ազգասէր երիտասարդութիւնը աս սրահիս մէջ հաւաքուած կը տեսնեմ, ասիէ Աշտարի յառաջ ազգերնու լուսաւորութեան պէտքն ու կարեւորութիւնը ճանչնալ սկսած ժամանակը հաստատուած ընկերութեան մը վերահանգման հանդէսը կատարելու համար: Այո, Պարոններ, եթէ անցեալը միշտ յիշելով ներկային վրայ անխաղաղութիւն ընելով, պիտի տեսնեմ որ ազգային յառաջադիմութիւնը ուրաջող զարգացմանը խիստ ետ մնացած են, ինչու որ ազգային վիճակը տալիս ու վրայ ընող ազգային ժամանակի մը մէջ՝ անոր յառաջադիմութեանը նպատակը հաստատութիւնները կը զարգանան եւ նոր ի նորոյ ազգագուծ ձեռնարկութիւնները երեւան կ'ընեն:

«Բաղադրութիւնը թիւնը տեսնելով Ուլիւստիս կը նմանի, Կըսէ Կիւզ, որ ժողովրդեան մը հարստութիւնը կը կազմէ, եւ որուն գրկին մէջ կուգան կը ժողովրդի ժողովրդեան կենաց բոլոր առարկայները, իւր գոյութիւնս բոլոր ուրը և եւ այլն:

Անուրանալի ճշմարտութիւն մըն է որ եթէ ազգի մը լուսաւորութեան եւ յառաջադիմութեանը համար պարզապէս ու հրապարակական թերթերն անհրաժեշտ են, ոչ նուազ կարեւոր են նաեւ այն ընկերութիւնները որք ընթերցասիրութիւնը ազգին մէջ տարածելու նպատակաւ կը հիմնուին, փորձով տեսնեք:

Երբ նոր հրատարակուող «Երկրի տուր»-ն կամ այս ինչ խաթուին երկիր:

Այս անգամ թիւնաւորութեան և զատելու համար՝ ազգատ սատանան չիլը՝ նոր գոնէ այն վերջին հաւաքն ալ ձեռք բերել որ գեւեւ չ'արագանայ այս աշխարհի ինքնաշարժ ձեռքէն վերցնելու: Այսինքն է անթիւ մեռնիլ:

Թէ որ կարողանայ գծողաց անգուղի ներքին փախչելու, երկրի վրայ իր վեճակը աւելի աղէկի մը չ'փոխուի: Երբ որ աւագ սատանայները երկրի վրայ մեծամեծ իշխանութեանց ու հարստութիւններու կը հասնին, ինքը գիւղերու մէջ՝ կամ անտառով (միւսէն ձեռք) կըլլայ, կամ վճուկ (պիւլիւն) կամ թովիլ (սըհրապալ), կամ գոնէ որմնադիր, ատաղձագործ (տող բաժնի) եւ այլն. ապա թէ ոչ՝ պէտք է կարողացող կամ բանաստեղծ ըլլայ, թէ որ այս վերջին վեճակը մտնէ, այն օրէն իր անուանը ամենին աւելի արժանի կըլլայ:

Եւ թիւնութեան մեռնելու, գրեթէ բոլորովն մեռնելու անց օթեւանի մը նալու, հազարաւոր (ուղեւոր) ըլլալու կամ աղքատանոց խրկուելու անարգութեանը զեջանելու չափ ալ վատ չ'ըլլալուն, վերջապէս յանձն կ'առնէ խեղճ մէկուն մը քսակին մէջ երթալ բնակիլ: Այս աւելի ալ տոյն առածը յառաջ եկեր է որ կըսէ «Սատանան քսակին մէջ բնակեցընել» կամ որ նոյն է՝ «Երբ բնաւ բան մը չ'եղցնել»:

ԶԱՐ ՍԱՏԱՆԱՅ

Սանի սատանայ մը անշուշտ խիստ զեշ բան մը եղած պիտի ըլլայ: Սատանան ի ինչ չար ըլլալուն, չար սատանայ խօս

որ այն ընկերութեանց մէջէն դուրս գալից սիրտը եւ միայնութեան ոգին որ այսօր ամեն լուսաւորութեան հետեւող ազգայնոց շարժառիթն է: Այն ընկերութեանց շնորհիւն է որ այսօր առ հասարակ ամեն շայ համազուած է թէ առանց հաստատուն կարգի եւ կանոնի ազգ մը չ'ընար ապրիլ, այլ միշտ իր կործանանքը կը դիմէ: Այն ընկերութիւններն են որ ազգին ցրուեալ զանազան անդամները սովորեցնելու մեծանուն լամպէնի գաղղիացող ուղղած յետադալ խօսքերը: Եթէ եղբոր պէս դիւրար սիրելու ըլլաք եւ միշտ իրարու հետ եղբայրաբար վարուիք, եւ ամեն մարդ իւր օգուտը ընդհանուրին օգուտին մէջ փնտռելով միացնէ իւր կեանքը հասարակաց կենտրոնը հետ ինչպէս իւր շահը ընդհանուրին հետ, միշտ պատրաստ ընդունալ բոլոր անդամներուն անձուները ըլլալու, որոնք ալ նոյնպէս իրեն անձուները ըլլան: Եւ անոն մարդկային ազգը ճշող շատ մը շահեր անհրաժեշտ պիտի ըլլային, ինչպէս որ արեւական ծագման ժամանակը հորիզոնը պատող շողիները կը ցնդին: Աստուծոյ կամքըն ալ պիտի կատարուի, որովհետեւ ինքը կը կամի որ սէրը մարդկութեան ցրուեալ տարրերը միշտ սերտ մտերմութեամբ իրարու միացնեն: Եւ զանոնք միայն մէկ մարմին մը կազմէ որ ան ալ իրեն պէս մէկ ըլլայ: Եւ Վերջապէս այս ընկերութիւններն են որ այսօր ազգին բոլոր բաժանեալ անհատները կը հրաւիրեն մի եւ նոյն դրօշին տակը անխաղաղ ժողովուրդ: Եւ այն տուրք ու նուիրական դրօշն ազգայնութիւնը:

Ազգային քաղաքակրթութեան ամենահարեւոր համարուած այս անուրանալի ճշմարտութեան գաղափարը որ գեւե մօտ օրերս միայն ժամանակակից երիտասարդութիւնը ըսկուսէ՝ դժուար է ընել, ասիէ Աշտարի յառաջ ըսկուսէ, երբ գեւե շատերն ալ ինչպէս, 1848ին Օրթաքիւղի մէջ ծնաւ առաջին անգամի համար՝ մէկ քանի ուսումնասիր ազգասիրաց ջանքերը՝ Վերձանութեան թանկարարն ընկերութիւնը հիմնուելով: Բայց երբեք որ իւր ունեցած սակաւատեւ բարեբաղդ օրերուն մէջ հաղիւ ազգային դրականութեան փոքրիկ ծառայութիւն մը կըլլայ: Եւ անուրանալի, եւ իւր կենացը ընթացքը նստմանալով մինչև մահուն դուռը հասաւ: Բայց բարեբար ձեռք մը որու յաւիտեան երախտագէտ պիտի ըլլան բոլոր ուսումնասիր ազգայինը, անոր հաստատութեանը սկզբնապատճառ ըլլալէ ետքն ալ չ'ոգուց նաեւ որ կործանի ազգային մրկապղծութիւնը որ ընկերութեան մէջ, ուրիշ ընկերութեան իրենց առաջ կամ ետքը հիմնուած շատ մը ձեռնարկութիւններ:

Թանկարարն անցեալ վեճակին վրայ տրուած համառօտ տեղեկութիւնս ձեռ ունեցած

քը՝ կրկնապատիկ սատանայ կամ կրկնապատիկ չար բնի կըլլայ:

Աւստի ինչի կերելի որ այս անունը պահէ լը աղէկ կըլլայ՝ անանկ մէկը հասկըցնելու համար, որ ոչ միայն մարդկանց վնասելու կուգէ, այլ և իր նմաններուն ալ:

Չար սատանան գէշ գաւալ, գէշ եղբայր, գէշ ազգական, գէշ գրացի, գէշ բարեկամ է, ամեն բան իրեն կը յարմարցնէ: Իր նեղ անձնասիրութեանը մէջ ամբողջութեամբ մէկն է: Եւ ինչին իշխանութիւնը զինքը կը տրամեցնէ ու կը վշտացնէ: Սալայէլին փառքը իրեն վախ կը պատճառէ: Եւ ինչ ամեն անմիտներուն պէս հպարտ է. անհաշտելի ստեղծութեամբ կը հալածէ զանոնք որ գծադրութեամբ կամ անխոհեմութեամբ իր անախառնութեանը կը դպնին:

Փորրիկ վնաս մը՝ անամայ անգամ ըլլայ՝ չի ներել: Աշտարի մը անոր սիրտը կը կակղայցնէ, և ոչ արտասուքն անոր բարկութիւնը կ'իջեցնէ: Իրմէ հզօրն առջեւ խոնարհ է. իսկ տիպաններուն վրայ իր զօրութիւնը չարաչար կը գործածէ: Իր զոհը կը չարչոյէ ու ամենին գուր չուսնի:

Այս քանի նման կ'սպաննէ՝ միայն սպաննելու հաճոյքն ունենալու համար: Այն դպածը կաղոտօտէ, ամեն մօտեցածը կը թուաւորէ, զրարարութիւնը անոր սիրական զէնքն է:

Շնորհիւ վրայ ելած ժամանակը կամ բանտարկութեան կըլլայ կամ գաճիկ օգնական: Եւ անին եղբայրապաշտին՝ Այլեւի կամակը ըլլալով՝ զանի թեւադրեց այն ոճիւրդ գործերու: Այն օրէն ի վեր ձակաւոր աւրիւնաշարքին կ'ընէ մը կը: Այս է որ հին

ընդարձակ տեղեկութեանց վրայ աւելցնելով բաւական կատարեալ դատարար մը ստացած կըլլաք եթէ հաճիք յետագայ տեղեկագիրը մտիկ ընել, որն որ վերածառնութեան խնդրանքին վերականգնմանը համար կապուած յանձնաժողովը թաղական խորհրդոյ ուղղած է 1861 թ. հուլ. 15 թուականաւ :

Ներքեցէք ինձ, պարոններ, խօսք աւարտել ըսելով թէ այսօր ձեզմով կը վերականգնի այն հաստատութիւնը, որ ոչ ոք կրնայ ուրանալ թէ աղբային լուսաւորութեան վառարաններէն մէկը պիտի ըլլայ :

Աւսարիոյ մէջ աղջկանց դպրոց մը բանալու համար անցեալ տարի կազմուած Երասման ընկերութիւնը ինչպէս արդէն մեր արդոյ ընթերցողաց ծանօթ է՝ 54450 դրութեան գումար մը հաւաքած էր յիշեալ աղջկանց դպրոցին հաստատ եկաւ մնաւ մը պատրաստելու համար :

Գոհութեամբ սրտի կը կարգանք Միւնստրի Լըճիստ լրագրին 136 հրոյթ թուոյն մէջ թերթի լրագրողներէն անձինքն ալ նոյն ընկերութեան անդամ գրելու եղով վերջիւ հաւաքած գումարը 77350 դրութեան հասնել է :

Մէծնուայը Հալապի լրագրոյն անցեալ շաբաթ օրուան թերթին մէջ մեզի և ուրիշ լրագրաց դէմ հրատարակուած յօդուածը կը փախսելինք որ աւելի քաղաքավարութեամբ գրուած ըլլար, որպէս զի մենք ալ կարկնայինք պատշաճ կերպով պատասխանել :

Մէծնուան պէտք էր հասկնար վերջապէս որ մեծաբանութիւններն ու սպառնալիքները մինչև հիմա զինքը ծաղրելի ընելէ դատ ուրիշ արդիւնք մը չունեցան :

« Աղէկ հասկըցողին կէս խօսք »

Լրագրոյ մամուլը դրուած ժամանակը մայրաքաղաքիս թաղական խորհուրդներուն մէկէն նամակ մը ստացանք, որ Ս. Փրկչի հիւանդանոցին և աղբային կալուածոց ու եկամտից տեսչութիւն ընելու Օգնական ընկերութեան թէ՛ կազմութեանը և թէ՛ ընթացքին վրայ քանի մը իրաւացի դիտողութիւններ ընելով յիշեալ ընկերութեան կողմանէ սրաշօտ նախան կերպով թաղական խորհրդոյ

• Այս տեղեկագիրը թանգարանին վերահաստատութեանը և անորին պարտուց կարգադրութեանը համար եղած որոշումները կը հաղորդէ թաղական խորհրդին :

Ժամանակը Մոլոր և թէ՛ օդառէս սնունդներով իրեն մարդագոհ ընել կուտար : Եւս էր որ հերետիկոսները չենէլու պաշտօնով քննապետ եղաւ, խորոյններ կանգնել տուաւ ու անթիւ անհամար անուշներ ողջ ողջ այրելու ստակի Օթ օտապէնէն լուր նախագահ նստաւ : Երկրորդ որ մեր օրովն ալ միշտ անողորմ . . . ո՛հ շատ սոսիալի բան է « չար սա տանան » : Բայց անկէ դէշ բան մ'ալ կայ . այն է չար կին մը :

Գ. ՏԳԵՂ ՍԱՏԱՆԱՅ, ՃԵՐՄԱԿ ՍԱՏԱՆԱՅ, ԾԵՐ ՍԱՏԱՆԱՅ, ԱՅԻ ՆԻ ԱՅԻ ՍԱՏԱՆԱՆԵՐ :

Գեղեցիկ ստանալու հի մը կըսուի, բայց գեղեցիկ ստանալ մը բնաւ չըսուիր : Գեղեցիկ . . . ստանալ մը . այս երկու բառերն իրարու քով կ'ոճան : Ստանալ ինչ գաղափարով տեղեկութեան գաղափարն իր մէջ կը պարունակէ :

Այս տեղեկութիւնը կրնայ անարիւն և փսմ ըլլալ . ինչպէս է անկեալ Երուսաղիմը . կրնայ ցած ու նուաաս ըլլալ . ինչպէս է ցանկութեան ստանալներ . կրնայ հանձարեղ և գրեթէ հրապուրիչ ըլլալ . ինչպէս է կաղ ստանալներ : Բայց ամենէն աւելի տեղեղ ստանան այն պարտաւորն (արաճաբը) է՝ որ բնաւ միտքերնուս չանցած ժամանակը յանկարծ դէմերնիս կընէ :

Շատ մարդիկ, մանաւանդ կեղծ բարեպաշտները չեն ուզեր հաւատալ որ ձերմակ և վարդազոյն ստանալ գտնուի : Եւսու ամենայնիւ հաւանական կերեւայ որ ձերմակ ստանալները թէ և հաղուաւ ալ ըլլան՝ անդոյ չեն :

Աւամարմինները ամեն տանն ստանան ձերմակ կը նկարեն . ինչու համար այս

ուղղուած հրաւերներուն անկաւեր և անընդունելի ըլլալը կը հաստատէ : Յիշեալ նամակը ներկայ թերթիս մէջ զննելու ժամանակ չըլլալով՝ յառաջիկայ երեքշաբթի օրու ան մանրալոց թերթին կը թողնուի :

Պաղէճիկէն ուսումնական յարգի անձ մը հետեւեալ նամակը կը գրէ .

Արդոյ խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ :

Պաղէճիկ 27 . յունի . 1862 .

Ժամանակէ մը ի վեր Նիկոմիդիոյ վարժարաններուն դժբաղդ վիճակին վրայ լրագրի միջոցաւ դանազան նամակներ կը կարդամք, որոց ամենուն հետ և մեք կը ցտակիցիմք յիշեալ մեր գաւառադուր քաղաքին վարժարաններուն անխնամ կաղութեանը վերայ, որն որ պէտք էր իւր բարեկարգ յառաջագիւղութեամբ օրինակ ըլլար գաւառիս բոլոր վարժարաններուն : Այս խառնախօսքը ընթացքին պատճառին վրայ իմ կարծիքս յարգոյ Պ. Ձ. Արամանին հաւանայն է, (Մասիս թիւ 519), այսինքն է՝ Եւսու ուրիշ պատճառ մը չունի, և ևս ևս եսականութեան ըսկըզբնադատած ուրիշ բան է որ պիտի բացատրեմ . ապա թէ ոչ Նիկոմիդիոյ մեր համալոյսները թէ՛ հարուստ և թէ՛ աղքատ իրենց ուսումնասէր բնաւորութիւնը շատ ժամանակ ցուցած ըլլալովինն՝ ո՛չ եւսական ունեցիկ են և ո՛չ ալ կրնան ունենալ եթէ բացառութիւն ընենք քանի մը ուսումնասիրողներ որոնք ամեն տեղ կրնան գտնուիլ : Ըսի որ սկզբնապատճառն այս եսականութեան ուրիշ բան է, զոր իրեն նոյն քաղաքային և իրեն նոյն գաւառին մէջ աղբային յառաջագիւղութեան ցանկացող և ջանացողներն մէկը՝ թող ներուրի ինծի համառօտակի նշանակել :

Գիտե՛ք որ Աղբային պանծալի դարադրութիւն մը ունեցաւ 1860ին իր բազմամեայ անկարգ և անկանոն վիճակէն դուրս ցտակելով և Սահմանադրական կանոնադրութեան մէջ իր զինքը դնելով . զոր սիրով և բերկրութեամբ ողջունեց և ընդունեցան Նիկոմիդիոյ գաւառը, ուրիշ գաւառներէն յառաջ, և ևս հաստատուալ Աղբային Սահմանադրութեան համեմատ իր երկաթխառններն ընտրեց քուէարկութեամբ, և ամենէն որ հետզհետէ ամեն բան կարգին մտնէր՝ առժամանակեալ կերպով իր թեմական և թաղական խորհրդոց բոլոր զործերն իր ընտրած երեսփոխանաց յանձնեց որ մինչև ցայսօր նոյն անուամբ կերթան : Աղբային գաւառը իրենց երբ Պոլիս խորհրդութեան բողոքն սկսան արծարծել, աղբային երկաթաուղիութեան մէջ ինչապէս սահմանադրական աղբային օրէնքնիս ալ սեւ

գոյնով ստանալներ չէ պիտի գտնուին : Ձերմակ սարեակը (գարա թափաք) որ այս քան դարերէ ի վեր անդիւտ կը կարծուէր, իրօք կայ : Սարապը՝ որ մեր մէջ ձիւնէն ձերմակ է, Սոր-Շոլմուայի մէջ ածու խէն սեւ է : Գոյնը իրայ ընտելութիւնը չի փոխեր . անկեալ պատահական հանգամանք մըն է : Եւսու ամենայնիւ ինքիւրէս բան մը հաստատել չիմ ուղղով, վասն զի կը վախճամ որ այս գրուածն ալ Ե . . . ինչ հաւատալիքն ու թեմական տեսչին կը դատաւարորուի և արգիլեալ գրոյ կարգը կանցնի :

Չորս ստանան ամեն ստանալներն խորամանկ ու շահախնդիրն է . ինչպէս . բ ամենէն զէշ ջուրը հանդարտ ջուրն է : Օրինաց ամեն ծածուկը դիմաւորեն՝ ճարտար փաստաբան է : Թէ որ դատաւոր նստելու ըլլայ, ոտքէն ինք կուտէ, խեղինները դատախազներուն կը թողու : Փոփոխակի կը շողջողթէ, վաս կուտայ, կը կաշառէ, կը խաբէ : Իր բեղմնաւոր միտքը հալար ու մէկ նայալը կը ծիւր : Մէկը չէ կրնար անու չափ օգուտ քաղել անձերէ ու պաւաղաներէ, անակրկիտ ձախորդութեան մը դարման տանել և ժամանակին համեմատ կենալ կամ գործել : Իր երեւակայութիւնը զարմանալի բեղմնաւորութիւն մը ունի : Խոհեմութեան հետ յաւքիւնութիւնը կը միացնէ : Եւսին կ'սպասէ ու բնաւ չի փախցունէր : Եսանկով աշխարհք կը խաբէ : Բայց որովհետեւ խորոյն դէմ սովորաբար լիարող ու կէս կեննէ, կրնեն ալ ծեր ստանալները կը խաբեն, անոր համար որ 50-ին 60-էն ետքը կարգուողներն ամեն ժամանակ պիտի չեն :

Մասիս 27 . յունի . 1862 .

քօղով մը ծածկուեցաւ : Ուսմ. քարձագանգ տալով ըս ին թէ Սահմանադրութիւնը մեռաւ ի սրտաւ . վրան ալ դրն մէկ ծանր տուրախաբար և և անկեալ հրաւ արակուեցաւ գրով և րանիւ հանդերձ ծանր ծանր բարբառօք ընդդէմ կեղբորնական Վարչութեան : Տխարափ տները կարծեցին թէ արդարեւ մեռաւ . չ' հասնելով որ « Եթէ մէ հառա յորենոյ անկեալ յերկիր մեռանիցի, ինքն միայն կեայ, ապա եթէ Բեռնէք բաղու մ արդիւն առնէ » : Ուստի ինչպէս Պոլիս արդարեւ Վարչութիւնը խանդաբեցաւ, անպիկ ապալու անեղբ ասանմանադրական օրէնքը անգործագրելի մնաց, ընտրուած երեսփոխան կամ խորհրդականներուն վրայ յուսադատութիւնը տրեց : Բայց և ևս այնպէս աղբային գործոց հոգատարութիւնը չարունակել ուղեւրով՝ աւելի նախնի անկանոն դրութեան հետեւեցան, յորմէ յառաջ կուտայ Եւսու աղբային խառնախօսքը :

Արդ՝ քանի որ այսօր կանոնաւոր օրէնք մը չունինք աղբային, որ ժողովականաց կարծիքը քուէից ստանելով եւսմէ հաստատուի, որով եսականութիւնը վերնայ, քանի որ աղբային կեղբորական Վարչութիւնը ինքն չունինք որ իր ամեն խորհուրդներովն հոգին ընդհանրաւ Աղբային բարեկարգութեան ու յառաջագիւղութեանը վրայ, թէ՛ Նիկոմիդիոյ և թէ՛ ուրիշ հայաբնակ գաւառներէն ան յոյսը պէտք է ունենալ, ինչ որ անկանոն վիճակի մէջ եղած ատեն ունէինք, այսինքն՝ այսօր կուտ, վեց ամիսէ խաղաղութիւն, քիչ մը հող դըպրոցներու վրայ խօսքով և ևս հրատարակութեամբ, շատ մը վիճաբանութիւններ անպիտան և ոչինչ բաներու վրայ, պահ մը ուրախութիւն աղբային սիրտներու համար, ժամանակ մը միջոցին ուսնաց հողեւոր և մարմնաւոր իշխանութեանց, որոնք նոյն միջոցին մաս իմի աղբային կը դառնան : Ահաւասիկ ըսածն ամենէն վերջին կամ նոր օրինակ Մուշի գերանուակ վանուց դժբաղդ վիճակը, մերսահմանը չնկրելով ուրիշներն ալ յիշել :

Աղբային այդ ցաւալի երկաթաուղիութեանց պատճառաւ, ան' վիճակիս գերապատիւ Ս. Առաջնորդ Հայրն ալ Պոլիս կանչուելով Պատրիարքական տեղապահութեան անուանալ ջանքերն իրեն յանձնեցաւ, որն որ պէտք էր միշտ իր վիճակին դուրս գտնուելով ժողովորդեան հոգեւոր և բարոյական կրթութեանը վրայ հըսկէր, մանաւանդ Արմաշու՝ մեծահոգի վանուց դպրոցին բարեկարգութեանը համար ունեցած ջանքը չարունակել, և այն, և ևս այն, եթէ արդարեւ առաջնորդ Տ. Ստեփաննոսաբեկայիկոսը վիճակի գտնուէր, խիստ հաւանական է որ Նիկոմիդիոյ վարժարանները բարեկարգութեան մէջ վերահաստատուելով, այսքան ասուլիս պատճառ չէր տրուէր, և կը բարեկարգութեանը որ իր դարձը աղբային մէջ խաղաղութիւն հաստատուելով ըլլայ, և ևս աղբային օրինակ գտնէ հիմաւական մտանքիկը մեղի բերէ որոնք ճակատը դրոշմած ըլլայ իր անուր, ի նշանիւր սահմանադրաւոր լուսաւորութեանը :

Չուղեւրով առանց զիւրիս վարժարանացը վրայ խօսելու անցնել, կը փութամ յուրախութիւն սրտի աղբային ծանուցանել, որ երկուսն ևս վարժարանն ալ իր նախնի ընթացքը կը շարունակէ, քրիստոնէական, աղբային և թուաբանական ուսմամբ՝ հանդերձ հայ լեզուիս քերականութիւնով, Գեղիս աղբայութեանը վարժարանին ընթացիցը մեծամեծ արդիւնքներ կրնայ դնել, եթէ ժամանակաւ մեր նախնիքը անոր եկամուտ կարգելու միջոցներ խորհած ու ի գործ դրած չըլլային . որոցմով այսօր թէ՛ մանչ և թէ՛ աղջիկ աղբայ վարժիչներ ու վարժապետներ ունին, կը սովորն իրենց սուրբ կոնքը, ինչ աղբ ըլլալին, բաւական հաշուեգիր, և ևս այն, և ևս այն, և ևս իր եւր յայտնել որ գիւղիս սակաւաթիւ բողբաղական համալսարաններն ալ իրենց զաւկները ամենայն սիրով սոյն վարժարանն իր բերին, իրենցը զոց ըլլալով, և ևս փափաքիմք որ եթէ կոնքիւք անկարելի ըլլայ աղբերուս միտքիւնը՝ գտնէ աղբային օրինակ ըլլայ, և ևս մէկ արեւնէ և ևս մէկ ցեղէ սերեալ համալոյսի գտնաց իրարու խոժոռ նայելու, ջանան միտքիւնք աղբային լուսաւորութեանը

• Արմաշու վանուց միաբանութիւնը Ս. առաջնորդով վեց վարդապետէ միայն կը բաղկանայ, ինչպէս ըսինք՝ առաջնորդը պատրիարքական տեղապահ է, և ևս միաբանութեան ամենէն գործունէաց Նիքիւս վարդապետն ալ դարձաւ Պոլիս պատրիարքական փոխանորդ է, Տ. Միքայէլ, Տ. Թադէոս և Տ. Միսրոփ վարդապետներն ալ միշտ վանքին մէջ մնալն հարկաւոր է, Տ. Գեորգ վարդապետն ալ առ այժմ Նիկոմիդիա է, Այսպիսի մեծ վիճակի մը քանի մը այցելու վարդապետներ չգրաւ նուիրը ցաւալի է ամենայն մասամբ :

համար համաձայն աշխատիլ . կը յուսամք որ մեր այս փափագած օրը հեռի չէ : Մաղթելով վասն սիրելի աղբիս դամն բարօրութիւն և յաջողութիւն, մնամ և վասն յաջողութեան ձերում միշտ ցանկացող :

Յ. Կ. Մ.

Արդարեւ նամակին արդոյ հեղինակը նաեւ հետեւեալ ցաւալի լուրը կը գրէ .

« Յայտնի է գիւղիս ժողովորդեան դժբաղդ կացոյ թիւնը, յորմէ անցեալ տարուին տարափելի դէպքեր յառաջ եկան, որոնք մարդկային խիստ քարացեալ զգացողութեանց անդամ կը դարձնէ : Աղքատ երիտասարդ մը՝ ամոքս 23ին իր ընտանեացմէն խնայութեամբ աւելցած հայի կտոր մը մախաղին մէջ դնելով իր արտը աշխատելու կերթայ և երեկոյն ետ չգառնար : Բնաւորին ու աղբայինները մատաւանութեան մէջ մնալով, հետեւեալ առաւուն երեք հոգեւր վնասուելու կեննէ, և արտը համեմելով իր մախաղին դատ ուրիշը չեն գտնէր : Յիշեալ երեք անձանց մին՝ երկու ընկերացը կըսէ որ իրենց հոն թիւ մը սնդակն մինչև որ ինքը մէյ մը շնչականքը աչքէ անցունէ և հարցու փորձ ընէ : Արեւ ընկերները մնալով, քաղցը զիրենք կ'ապրէ . թիւ մը սոս ուտել . ուստի կորսուած երիտասարդին մախաղը նայելով պատառ մը հացի հետ վայրի բողիկ (հալանս պայքը թուրիւ) նը մ'նւթեալ արմատներ կը գտնեն և կուտեն : Բիւք մը վերջէն առաջին ընկերին ետ կը դառնայ, և կը մէկին որ երիտասարդն այս կողմերը չիւյ, պէտք է որ թիւ մը հեռու երթանք փնտռենք . բայց ընկերը կ'սկսի խնթ ու խնթա պատասխանել, ու մէկ սեղ մը չիւյնելով վեր վար շարժել : Օրմանքը պատանելով մարդուն վրայ միւս ընկերին կողմը կերելու, կը նայի որ նաեւ թուրքամ պատկած բերնէն փրկուէրներ դուրս կուտայ անկարող խօսելու : Ար դառնայ միւսին որ խնթ եցածի պէս կը պտուրէր, կը հարցնէ աս ի՞նչ բան է ի՞նչ եղաք դուք, և հաղիւ կրնայ հասկնալ որ մախաղին մէջէն բան մը կը լերէն : մարդը փորձառու մէկն ըլլալով՝ շուտով կը հասկնայ որ այն վայրի բողիկ նմանութեամբ արմատը թուրու որ արմատ մըն է, յորմէ ուտելով թէ՛ միտք ուտած երիտասարդը խնթին դալով դուրս լըն առեր գացեր, և թէ՛ աս երկու խեղճերը նոյն ցաւոյ մէջ ինկեր են : Շուտով քանի մը օգնականներ գտնելով յիշեալ թուրքամ օրեւորները գեղը կը բերէ, որոց մէկը ձիւս յիմարանոց փախած ինքնանութիւն ունէր, և փոխեցուցիւ գեղեր տալով ուրախ եմք որ բողբոյնն աղէկ են :

« Այս խեղճ կորսուած երիտասարդին համար տասնի չափ մարդեր խրկուելով հաղիւ չորս օրէն վերջը կըցեր են գտնել, ձորի մը մէջ վերաւորուած ու մեռած, ի մեծ սուգ իւր ընտանեացը և ի սարսափ բողբոյնէն զիւրիս : Թուրուսը արմատէն ուտողներն հասկըցուեցաւ, որ սուտն անգամ կերուած ատեն ձիւս բողիկ համ ունի եղեր, բայց քիչ մը ետք իր կողմերն մէջ սրտաւ շաքարի համ մը կ'իմանայ ու սաստիկ ջրի փափաք մը : այնպէս որ գուրդ դառնալ և հեռի ուսարկանքը խիստ մտը կարծել և այլն : Արեւի որ նոյն դժբաղդ երիտասարդը այսպէս ջրի փափաքով ինքզինքը ձորեւտած և կարողութիւնը թուրալով հոգին առնալով է : »

Հաւատիկ նոր դրոշմաւոր թուրքիւրու (Վալադը-Սահիհէ) գնոց ցուցակը որ նախնիցաց թուով հրատարակել խոստացեր էինք :

Կարգ թիւը	Գումար	Գին
1	101	1 000 1/2
2	1 001	2 000 1
3	2 001	4 000 2
4	4 001	6 000 3
5	6 001	7 000 4
6	7 001	10 000 5
7	10 001	15 000 7 1/2
8	15 001	20 000 10

9	20.001	էն	25.000	12 1/2
10	25.001	"	30.000	15
11	30.001	"	35.000	17 1/2
12	35.001	"	40.000	20
13	40.001	"	45.000	22 1/2
14	45.001	"	50.000	25
15	50.001	"	60.000	30
16	60.001	"	70.000	35
17	70.001	"	80.000	40
18	80.001	"	90.000	45
19	90.001	"	100.000	50
20	100.001	"	150.000	75
21	150.001	"	200.000	100
22	200.001	"	250.000	125
23	250.001	"	300.000	150
24	300.001	"	350.000	175
25	350.001	"	400.000	200
26	400.001	"	450.000	225
27	450.001	"	500.000	250
28	500.001	"	600.000	300
29	600.001	"	700.000	350
30	700.001	"	800.000	400
31	800.001	"	900.000	450
32	900.001	"	1.000.000	500
33	1.000.001	"	1.250.000	625
34	1.250.001	"	1.500.000	750
35	1.500.001	"	1.750.000	875
36	1.750.001	"	2.000.000	1.000
37	2.000.001	"	2.250.000	1.125
38	2.250.001	"	2.500.000	1.250
39	2.500.001	"	2.750.000	1.375
40	2.750.001	"	3.000.000	1.500
41	3.000.001	"	3.250.000	1.625
42	3.250.001	"	3.500.000	1.750
43	3.500.001	"	3.750.000	1.875
44	3.750.001	"	4.000.000	2.000
45	4.000.001	"	4.250.000	2.125
46	4.250.001	"	4.500.000	2.250
47	4.500.001	"	4.750.000	2.375
48	4.750.001	"	5.000.000	2.500

Արդեալ գնով թուղթեր.
Բնական կերպ տանադրու-
թիւններու (Մազպաթա) հա-
մար. 410 10 102
Մարդը դուժարակեղ պայ-
մանագրերու և ապահովա-
ցողոց համար " 10 "
Գեղատաներու և թա-
ղատաներու կողմնէ տըր-
ուած վիսյադիւրերու համար " 3 "
Օգոստոսիառ Ինքնա-
կալին տրուած աղբրադիրե-

բու. համար " 2 "
Պարզ աղբրադիրերու
համար " 1 "
Իւր ու խապերի համար " 1 "
Խառնաթ թեղքերէսի
համար " 1 "
Բնարթ ստացուածոց առուծարի
համար պէտք եղած Էտճէթներն ալ
մէջը նշանակուած գումարներուն համա-
պատասխանող դրոշմաւոր թուղթերու
վրայ պիտի գրուին, որոց կարգն ու գինը
վերոյիշեալ մեծ ցուցակին բոլորովին հա-
մեմատ են.
Իսկ վերոյիշեալ առուծարի պ. շ-
տանական գրուածներէն դուրս ուրիշ որ
և էջ պաշտօնական կամ դատաստանական
գրուածներու մէջ գործածուելիք թուղթ-
երու համար զին 10 դրշ
Ս ճիւղներու կամ դա-
տաստանական ծանուցադիր-
ներու համար որոց մէջ գու-
մարդորոշուած է " 10 "
Հաշուեալու մարմններու հա-
մար " 5 "
Օգոստոսի թիւնէ ազա-
տեղու վերաբերեալ գրու-
թեանց համար " 1 "
Գատական խեղդադիր-
ներու (տափա սրղու հալը) համար " 1/2 "
Եւս գրոշմաւոր թուղթերուն վա-
ձաւմանը համար գրասենական պիտի
հաստատուին Եւս Սոֆիա, Ենի Պա-
մի, Մահմուտ Փաշա, Սուլթան Պա-
յալիս, Եգ Սարայ, Սուլթան Մէհ-
մէտ, Ունգափան, Ելուպ, Գասթի-
փաշա, Գ. արթիս, Թափհանէ, Պէյ-
օղլու, Իւսկիւտար, Գասթիօյ, Մէլի-
փէ, Գաւրու Չէշմէ, Եւսափուտ Քէօյ,
Բուսէլի Հիսար, Ենի Քէօյ, Պէօ-
յիւք տէրէ, Պէյլէպէյ, Գանսիլի և
Գանսիլիս.
Եւս ամեն թաղերուն մէջ գրոշմաւոր
թուղթոց վաճառուին յանձն առնողներուն
հարկերն 10 փարճ պիտի տրուի, և ա-
ստիք ամեն շաբթու վաճառած թուղթեր-
նուն հաշիւը պիտի տան.
Ու որ այս վաճառուին քնել կուզէ,
պէտք է ելլամիջ պաշտօնատուներ երթայ
և գրոշմաւոր թուղթոց վերատեսչութեան
խնդիր մատուցանէ, պէտք եղած երաշ-
խաւորութիւններն ալ ներկայացնելով.

ԾԱՆՈԹՅՈՒՆԻՐ
Պերպերեան ոսկերիչ Նշան և Երու-
թաքի մանկապետ քնիւրութեան գործե-
լը տեսնուած ընցած ընթացիկ յիշեալ ըն-
կերութենէն առնելիք ունեցողները սոյն
թուականէն մինչև ութ օր իրենց առնե-
լիքն մուրհակը այս գործիս համար Սին-
տիք կարգուած և Պալիկի խանը նստող
Խօյնաճի Պ. Թաղաւորին սենեակը պէտք
է տանին. Ութ օրն անցնելէն ետքը երե-
ւան ելած կամ ներկայացուած առնելիքի
պահանջներն ընդունելի չպիտի լլան.
Ներկայ 1278 տարւոյն Իսկիւրի, Սա-
րուսանի, Խիւսապէնի կեարի, Գասթի-
սարի և Գոնիայի դաւառներուն էօշիւրը
Պէյլէքեան Յակոբ արպիս երաշխաւորու-
թեանը գնուած ըլլալով, շաբաթը եր-
կու օր, երեքշաբթի և շաբաթ, մասն մա-
սին աճուրդի պիտի գրուի Ելը Եֆեն-
տի խանը թիւ 3 Պէյլէքեան Յակոբ ա-
րպիս սենեակը. ուստի սոյն էօշիւրներէն
առնուլ ուղղակի յիշեալ արպիս սեն-
եակը կը հրաւիրուին երեքշաբթի և շա-
բաթ օրերը.

ՏՈՒՆԻ
ՏԵ ԹԵԼԻՍ Ե ԲՕՆԹԵ
Գաւառի Բէյլիքեան ձեռքարկի հաստատութեան որոշում:
Այս քաղաքայաւ հաստատութիւնը (հալ)
Գաղղիոյ Պուլիս, Ֆուլքէ եւ Պալի երեւելի
բժշկութեան վարդապետներն կարողուած յանձ-
նաճողով մը կողմնէ փորձուելով ուրիշ եր-
կաթախառն դեղերուն վրայ ունեցած դերա-
զանցութիւններն ու ազդուութիւններն ստուգ-
ուած է. Սօտ օրերս դարձեալ սոյն ձեռա-
րանին արուած նոր տեղեկագրի մը մէջ վե-
րոյիշեալ վկայութիւններն հաստատուեցաւ.
Այս ճառակները ընդհանրապէս ամեն երկ-
րի բժիշկներէն կը գործածուին դժգոհու-
թեան, արեան նուազութեան, կանանց և
մանաւանդ օրիորդաց դաշտանի դժարու-
թիւններուն և երկու սեռին մարմնական
տկարութեանցը դէմ.
Իւրաքանչիւր սուրբ գործածութեան
կերպը նշանակող գրութիւն մը ունին. վրանին
երկրունեան պատեան մը ունին, և վարդա-
գոյն ժապաւէնով մը կնքուեալ են. Ս. Լապէ-
լոնիի ստորագրութեամբ, որ փարիզի մէջ այս
հաստատութիւնը ընդհանուր վաճառողն է.
Կ. Պաշայ մէջ կը ծախուին Տէլա Սու-
տայի, Օթմէի, Քալէյի և ուրիշ գլխաւոր
դեղաբանները, և մասնաւորապէս Գալաթիա

Վարդապետի փողոցը Թիւ 3 Գալաթիան խանը
Բիւլլիքաթի Ենի Պաշայի անօրէն Մօսիւ
Մէքրէտիի պատուէր:
ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ԴՐԱՍՆԵԱԿ
Գատատուութիւն առեւտրական գի-
տութեանց և լեզուադիտութեան.
Պաշտօնեայ և դատաւոր վարդապետ
անձինք յիշեալ գրասենեակը կը հրաւիր-
ուին, ուր ու կը իյն գործքի համար պաշ-
տօնեաներ գիւրութեամբ կրնան գտնուիլ.
Պաշտօն վիսադներուն ալ նոյն գրասեն-
եակը յարմար միջոց մըն է գործք դռնե-
լու. Հայերէն, Գաղղիերէն և Տաշկե-
րէն լեզուներուն տեղեակ և աղէկ կըրի-
նաւոր մարդոց անձ մը պարտաւոր կայ
գրագրութեան կամ դատաւորութեան
պաշտօնի համար.
Գաղղիերէն Վարդերէն և Գերմա-
ներէն լեզուներով առեւտրական նամակներ
և ուրիշ գրութիւններ կամ թարգմանու-
թիւններ կըլլան հին.
Վիսադապէս առեւտրական տեղաւորներ
կը կարգադրուին կամ կը ձեռնուին, և ա-
ռուաւոր վերաբերեալ տեղեկութիւն
ներ կը տրուին.
Հանձնարարական գրասենեակին տե-
ղան Ե Մեծ նոր խանի վերի դռանը մէջ
թիւ 5 սենեակը.
Աս քաղաքը շաբաթ անգամ մը կիլիկ
շաբաթ օրերը միւս կողմ կրնայ ստո-
գալիքի, Կ. Պաշայ Չիքի խանը քաղաք
գրասենեակը: Իսկ դուրսերը հոգաբարձու-
ներն են.
ԻՋԵՐԻ. Յօճանեա աղա Մագաւտեան.
ԵԳԻՍՏՈՍ. Շաւարշ աղա Ալիարեան.
ՍԱԴԻԿԱՆՈՒՊՈԼԻՍ. Մանեսի Սարիա-
աղա Դալուսեան.
ՏՐԱԿՈՒՅՈՒ. Պ. Խալաուր Ելմասեան.
ԹՈՒՍԱ. Գեորգ Ե. Յօճանեա աղայ
Արգարեան.
ԿԱՐՈՒ. Կարապետ պատուելի Ջաքար-
եան.
ՊՐՈՒՍԱ. Կարապետ աղա Եսկիլիքի-
լեան.
ՆԻԿՈՒՍԻՆԱ. Պ. Տ. Մարտեան.
ԹԵՐԵՍԱՆ. Պ. Գ. Մաղալաբեան.
ՎԱՍ. Պ. Մկրտիչ Տ. Աստուեան.
ԽԱՐԲԵՐԻ. Պ. Գեորգ ձաճարեան.
ԵԶԵՆԿԱ. Մ. Գանիկաղա խաղաղանեան.
ԱՏԱՐԱՋԱՐ. Մանեսի Յակոբ աղա Տ.
Գրիգորեան.
Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ազդ-
ները՝ այս տեղերէն մեկուն հետ կրնան
իլ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԴՈՂՈՒԹԻՒՆԸ	
ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՂ	
Ի	Դրամ
Օսմանեան իրաւ Մէհմեդէ	185-20
« 20-րդ Սրճաթ	56
Թահմիլիաթը Մուսթաֆայէ	74
Էսհամը ձէպիս	71
Անդրիական իրաւ	204-24
Գաղղիոյ 20 ֆրանքոյ սակի	158-10
« 5 ֆրանքոյ արծաթ	59-20
Ռուսի բոլ իմէնիս	164
Գարպիանայ	50-20
Սօֆորին	94
Աւստրիոյ գրքովի	625
Տաւնոց քանոնոց հաղարկն	700
ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԳԱՄՊԻՈ) ԳԻՆԵՐԸ	
ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՂ ԱՌԱՆՑ ՍՐՈՆՈՑԻ	
40 ՓԵՏՐՈՒՄ	
Համար 51 օր պայմանաւոր	«
« 5 ամիս	«
Փարիզ	«
Մարսիլիան	«
Վիեննա	«
Թրիեստ	«
Լիւբլին	«
ձէնովա Լ. Ն.	«
1 Օտորա	
Մարսիլիան	
ԱՐՄՏԻՔ	
ՊՈԼԻՍ 5 ՓԵՏՐՈՒՄ	
Յորդն Բուսէլի	40-42
« Խամպիլի	46-47
« Կալապի	40-42
« Թայլան	48-50
« Խարպիլի կակուլ	35-38
« Բուսէլի կակուլ	34-36
Երկրպագորին կակուլ	25-28
Գարի Բուսէլի	45-44
Վաճառանայիս մէջ կայ ընդ ամենը	150000
Գրեւ ցորեն և 10000 գրեւ գարի	«

Շաբաթ	ԲՇ	ԳՇ	ԴՇ	ԵՇ	Ուր.
5	6	7	8	9	
Գրքուշ	Գրք.	Գրք.	Գրք.	Գրք.	Գրք.
185-20	189	185-20	185-10	177-20	177
56	57-10	56-20	56	55	55
74	75	74-20	74	72-20	72-20
71	69	68	68	65	65
204-24	207	205	200	195	192-20
158-10	161	160-20	158	155	152-20
59-20	44	40	40-20	38-10	38
164	167	165	164	158-20	157-2
50-20	51	50	50	29-20	29
94	97	94-20	95-20	90	90
625	700	660	640	590	585
ՄԵՏԱԲՈ (ԻՓԵՔ)					
Տէրութեան ընտիր տակ.	«	«	«	«	«
« 1	«	«	«	«	«
« 2	«	«	«	«	«
« 3	«	«	«	«	«
Սէլէ Պրուտա ընտիր տակ	«	«	«	«	«
« 1.	«	«	«	«	«
« 2.	«	«	«	«	«
« 3.	«	«	«	«	«
Մէշուտ	«	«	«	«	«
« 1.	«	«	«	«	«
« 2.	«	«	«	«	«
« 3.	«	«	«	«	«
Ֆիլաթիւն 40-42 և 44-42	«	«	«	«	«
Գոշա Պրուտա չոր	«	«	«	«	«
Պարսկապատանի ֆրանք	«	«	«	«	«
« 52-36	«	«	«	«	«
ՋԱՆԱԶԱՆ ՆԻԹԵՐ					
Գիտար (Մաղը) և և	«	«	«	«	«
Կանանչ և ձերմակ	«	«	«	«	«
Գեղին համակ (ձէնիլ) Էնիլի	«	«	«	«	«
Բուրդ Գրքու Կէս լուաց.	«	«	«	«	«
« Կէս լուացուած 400 լիւր	«	«	«	«	«

Հաճեալտուութի	420	Լիւրա	50	8
Թիֆլիսի Ենիլի	410	Լիւրա	45	
Մահմուլիէ	400	»	200-300	
Արիս Կարա Հիսար	»	»	220	
Բիլիթ	420	»	57	
Տերու				
Խէթ Արաբիոյ (Ջալաք արապի)	»	»	21-22	
Պիլիս (Պալլիթ Թօքաթ)	»	»	2-23	
Սիւրբամուր Դիլիս Տրապիզոն	430	Լիւրա	30	
Անատոլու	»	»	29-30	
Սուսամ Բուսէլի	»	»	»	
Կաւալարի հուն (Բէլիլի Թիլի) Բուս.	»	»	»	
Անատոլու	»	»	»	
Չէթ (Չէլիլի և Կալլի) Ալիլի	45-44	»	»	
Կիլիկի	42-45	»	»	
Բամակի Գրքու-Աղա և Գատապա Կիլի.	»	»	»	
Ատուր. Կիլիկի. Ատանա	»	»	»	
Կալլի (Չիլիլի) Տրապիզոն	»	»	»	
Բիլիլի	»	»	»	
Բիլիլի Կիլիկի Բէլիլի	»	»	»	
Տալիլի	»	»	»	
Աճառ (Ապալի) Գատապա	»	»	»	
Միլիլի	»	»	»	
ԱՐՄՏԱԴՐԱՆ ԲԵՐԲ				
Խանիլ Բիլի և Գալի	400	Հիւր. 1600-1800	»	
« Մուլիլի և Ելան	«	»	»	
Շաքար Գ. (Չիլիլի) 6-10 Լիւր. Կիլի.	»	»	»	
« Գոշի (Թօլ)	»	»	»	
« Հիւր. Գիլի	»	»	»	
« Գոշի	»	»	»	
« Գաղղ. Գիլի	»	»	»	
« Գոշի	»	»	»	
« Հալման մուտկով	»	»	»	
« Բուրձով (Հիւլիլի)	»	»	»	
Պալիլի (պիլիլի) Կիլի	»	»	»	
Լիլի (Կիլիլի) Պիլիլի	»	»	»	
« Մատապ	»	»	»	
Պալիլի կարմիր (Գիլիլի)	»	»	»	
արծաթագոյն	»	»	»	
սեւակ Բ.	»	»	»	
« Խիւսա	»	»	»	
Թէլ (Հիւր) Գոշի	»	»	»	

« Բէլի	480-20
Հանքածուրիլի քիւրաթիլ Ելի	»
« Լիլիլի	»
« Գալիլի	»
Անաթ (Գալիլի) Կիլի. Գ. 1450	»
Անատոլու (Ելիլիլի) Կիլի.	»
Պալիլի (Ելիլիլի) Թ. 0 և 00 Կիլի.	190-200
Կալլար (Գ. Գ. Գ. Գ.)	»
Թիլիլի (Թէլիլիլի) Գիլի սնուկ	»
Չիլիլի սնուկ Թ. 7-12 Կիլի.	»
Կիլիլի Անաթ. Կիլիլի (Կիլի	»
« Բիււեղու	»
« Տախտակ	»
« Բոցրակ	»
« Բուսիլոյ	»
Գարդիձա	Զիլի.
« Գոմէր (քիւ. քիւլոս) Խոսալիս Կիլի.	70-85
« Եւսթիւսէ Զէն-դոյոյ Կիլի.	»
« Գիլիլի	»
« Թրիլիլի	»
Կիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»
« Կիլիլիլի	»